

“Het Nederlands Marinebouw Cluster: klaar voor Next Level!”

De bezuinigingen op defensie hebben er de laatste jaren flink ingehakt. Door een combinatie van achterstallige investeringen en onvoorziene geopolitieke ontwikkelingen is het te verwachten dat een veel grotere investeringsvraag zich voordoet dan tot dusver voorzien. Bovendien zal er geacteerd moeten worden in een hoger geweldspectrum. De politiek staat hier begripvol tegenover maar is het maritieme ecosysteem hier op voorbereid?

Een tweetal recente studies gaan in op deze ontwikkelingen en de consequenties voor de Nederlandse maakindustrie.

The Hague Centre for Strategic Studies (HCSS) heeft in haar studie (*“Trends in een veranderende wereld en hun gevolgen voor de maritieme veiligheid van Europa”*) de geopolitieke ontwikkelingen geanalyseerd en geconcludeerd dat Europa steeds slechter in staat is om haar positie in economisch en strategisch opzicht te handhaven. De ontwikkelingen in Azië, het Midden-Oosten en langs de grenzen van Oost-Europa bedreigen, voor het eerst sinds de koude oorlog, onze veiligheid. De maritieme component speelt hierin - mede gezien onze positie als handelsnatie - een niet te onderschatten rol. De complexiteit en dynamiek van deze situatie wordt vergroot door de Brexit en de nieuwe houding van de Verenigde Staten. Europa zal hier op korte termijn een antwoord op moeten geven en dat zal gepaard moeten gaan met een opwaardering van onze defensie capaciteit. Slechts het herstel van onze militaire capaciteiten is, na jaren van bezuinigingen, onvoldoende en dus zal er versterking van de krijgsmacht moeten komen. Zo ook bij de marine, die bij uitstek zowel continentale als intercontinentale bedreigingen het hoofd zal moeten bieden.

De Policy Research Corporation (PRC) heeft recentelijk een studie afgerond naar de status van zowel de Koninklijke Marine als het ecosysteem waarvan ze een belangrijk deel uitmaakt (*“De marine en de marinebouw cluster. Een ecosysteem onder druk.”*). In deze studie wordt pijnlijk duidelijk hoe de bezuinigingen en de opeenvolgende reorganisaties de omvang en inzetbaarheid van de marine negatief hebben beïnvloed. Terwijl onze marine eens een van de modernste vloeten ter wereld had, moet men nu alle zeilen bijzetten om het materieel varend te houden. Toch is zij er in geslaagd haar technische kennis in stand te houden getuige de uitvoering van de instandhoudingsprogramma's van de belangrijkste wapensystemen. Het aangekondigde voornemen om in het volgende decennium een drietal scheepsklassen te vervangen is hoopvol. Echter, het tempo waarin dit - mede gezien de beschikbare middelen - tot stand komt stemt minder vrolijk. Ondanks het uitblijven van nieuwbouwprogramma's heeft het Nederlands Marinebouw Cluster middels export haar positie meer dan op peil kunnen houden. Deze export is echter de spin-off van beproefde technologie van de Koninklijke Marine en is geen bron van vernieuwing. Het lijkt erop dat de politiek de boodschap heeft begrepen en dat we aan de vooravond staan van niet alleen een vervangingsprogramma maar van een herijking van de maritieme component van onze krijgsmacht. Internationale samenwerking en meer aandacht voor de kosten van instandhouding zijn daarbij de sleutelwoorden. Nederland heeft een koplopers positie op het gebied van operationele samenwerking. Materieelsamenwerking blijkt lastiger te zijn. Door het initiatief om samen met België twee vervangingsprojecten te starten ontstaat er de mogelijkheid om een nieuwe verwervingsstrategie te ontwikkelen en deze te toetsen. Met een dergelijke strategie wordt zowel het herstel als de uitbouw van de vloot op een kosteneffectieve wijze mogelijk gemaakt terwijl tevens de continuïteit van het Nederlandse Marinebouw Cluster, als enige zelscheppende defensie industrie van Nederland, bewaakt wordt in een ongelijk Europees speelveld. Een direct positief neveneffect is het versterken van de mogelijkheden voor export en het behouden van kennis en kunde voor betaalbare instandhouding.